

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

25 юли 1991 година*

„Равно третиране на мъжете и жените – Законодателство, което забранява
нощния труд на жените”

По дело C-345/89

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда съгласно член 177 от Договора за ЕИО от страна на Tribunal de police d'Illkirch (Франция), в наказателното производство, висящо пред този съд срещу

Alfred Stoeckel

относно тълкуването на Директива 76/207/ЕИО на Съвета от 9 февруари 1976 г. относно прилагането на принципа за равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до заетост, професионалната квалификация и развитие, и условията на труд (ОВ L 39, стр. 40),

СЪДЪТ,

в състав: г-н О. Due, председател, г-н G. F. Mancini, г-н Т. F. O'Higgins и г-н G. C. Rodríguez Iglesias, председатели на състав), сър Gordon Slynn, г-н R. Joliet, г-н F. A. Schockweiler, г-н F. Grévisse и г-н M. Zuleeg, съдии,

генерален адвокат: г-н G. Tesaurο,

секретар: г-жа D. Louterman, главен администратор,

като има предвид писмените становища, представени:

- за г-н Alfred Stoeckel, от адв. Alexander, avocat от адвокатската колегия на Страсбург,

- за френското правителство, от г-жа Edwige Belliard, Directeur adjoint des affaires juridiques (заместник-директор по правните въпроси), Министерство на външните работи, и г-н Marc Giacomini, секретар в същото министерство, в качеството на представители,

- за италианското правителство, от г-н Pier Giorgio Ferri, avvocato dello Stato, в качеството на представител,

- за Комисията на Европейските общности, от г-жа Marie Wolfcarius, член на правната служба, в качеството на представител,

* Език на производството: френски.

предвид Доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на г-н Alfred Stoeckel, на френското правителство, за което се явява г-н Claude Chavance, *attaché principal d'administration centrale* (главен сътрудник в централната администрация), *Direction des Affaires Juridiques* (Дирекция по правни въпроси), Министерство на външните работи, на италианското правителство и на Комисията в съдебното заседание от 24 януари 1990 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 24 януари 1991 г.,

постанови настоящото

Решение

1. Със съдебно решение от 4 октомври 1989 г., постъпило в Съда на 9 ноември същата година, *Tribunal de police d'Ilkirsch* (Районен наказателен съд), е поставил съгласно член 177 от Договора за ЕИО един преюдициален въпрос относно тълкуването на член 5 от Директива 76/207/ЕИО на Съвета от 9 февруари 1976 г. относно прилагането на принципа за равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до заетост, професионалната квалификация и развитие, и условията на труд (ОВ L 39, стр. 40).

2. Този въпрос беше повдигнат в рамките на наказателно производство срещу г-н Stoeckel, директор на SA Suma, обвинен в това, че е наел на работа, на 28 октомври 1988 г., 77 жени да полагат нощен труд в нарушение на член L 213-1 от Френския *Code du travail* (кодекс на труда).

3. Съгласно член 5 от Директива 76/207, посочена по-горе, прилагането на принципа за равното третиране по отношение на условията на труд означава, че на мъжете и жените трябва да се гарантират същите условия, без дискриминация, основана на пола. За тази цел държавите-членки трябва да предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че всички разпоредби, които противоречат на принципа за равно третиране трябва да бъдат премахнати (параграф 2, буква а)), и че всякакви разпоредби, които противоречат на този принцип трябва да се преглеждат, когато грижата за защита, която първоначално ги е вдъхновила, повече не е добре обоснована (параграф 2, буква в)). Съгласно член 2, параграф 3 обаче, Директивата не трябва да накърнява разпоредбите относно закрилата на жените, по-специално по време на бременност и майчинство.

4. По силата на член 9, параграф 1 от същата директива, от държавите-членки се изисква да въведат в сила законите, подзаконовите и административните разпоредби, които са необходими, за да се съобразят с нейните разпоредби в срок от 30 месеца от нейната нотификация по отношение на член 5, параграф 2, буква в), в срок от четири години. Последният срок е изтекъл на 14 февруари 1980 г.

5. Съгласно член L 213-1 от френския Code du travail, жените не могат да бъдат наети за какъвто и да е нощен труд, по-специално в заводи, фабрики или работилници от каквото и да е естество. Същият член обаче предвижда известен брой дерогации във връзка например с управленските постове или изпълнителните технически постове и положенията, когато поради особено сериозни обстоятелства, трябва да се предвиди забраната на нощен труд за заетите лица, които работят на последователни смени, да бъдат забранени, когато го изисква националният интерес при условията и обстоятелствата, предвидени в Code du travail.

6. От преписката по делото става ясно, че като следствие от икономическите трудности, породени от чуждестранната конкуренция, дружеството Suma намира за необходимо да обмисли освобождаването на около 200 души в учреждението си в Obenheim. Като се установява обаче, че броя и последиците от съкращенията могат да се ограничат, ако се приеме една система на непрекъсната работа на смени, която обхваща нощния труд по отношение на целия му персонал, дружеството Suma започва преговори със синдикатите с цел сключването на споразумение между тях и дружеството.

7. Със споразумението, сключено за тази цел на 30 юни 1988 г., е било договорено, че прибягването до нощен труд е изключителна мярка, и че дружеството Suma ще се върне единствено към дневна работа веднага след като приключат икономическите принуди. С оглед на факта, че работничките в дружеството притежават необходимите квалификации за постове, които са запазени, страните, като искат да гарантират, че на жените са предоставени същите възможности както на мъжете, се съгласяват да направят всички постове достъпни както за мъжете, така и на жените, предмет на одобрение с гласуване с мнозинство от страна на работничките. Мнозинството гласува в подкрепа на системата на работа на смени и тя е въведена с действие от 1 октомври 1988 г.

8. Пред Tribunal de police, г-н Stoeckel твърди, че член L 213 от френския Code du travail противоречи на член 5 от Директива 76/207, посочена по-горе, и на Решението от 25 октомври 1988 г., по дело Комисията/Франция (312/86, Recueil стр. 6315), с което Съдът заявил, че Френската република не е изпълнила задълженията си като не е предприела всички посочени по-горе мерки, необходими за премахването на неравенствата, забранени от тази директивата.

9. При тези обстоятелства, Tribunal de police d'Illkirch е решил да спре производството докато Съдът даде преюдициално заключение по следния въпрос:

„Достатъчно точен ли е член 5 от Директивата от 9 февруари 1976 г., за да наложи на държава-членка задължението да не налага в своето законодателство принципът, че нощния труд на жените е забранен, както фигурира в член L 213-1 от френския Code du travail?“

10. За пълните подробности относно обстоятелствата по спора по главното производство, развитието на производството, както и писмените становища, представени пред Съда се прави позоваване на Доклада от съдебното заседание. Тези данни от преписката по делото по-нататък се упоменават или обсъждат само доколкото е необходимо за мотивирането на Съда.

11. Целта на Директивата е да изпълни в държавите-членки принципа за равно третиране на мъжете и жените що се отнася, *inter alia*, до достъпа до заетост и условията на труд. За тази цел, Директивата изисква премахването или преразглеждането на национални разпоредби, които противоречат на този принцип, когато грижата за закрилата, която първоначално ги е вдъхновила, повече не е добре обоснована.

12. Както Съдът е уточнил в Решението от 26 февруари 1986 г., по дело Marshall, точка 55 (152/84, Recueil стр. 723), член 5 от Директива 76/207 не предоставя на държавите-членки правото да ограничат прилагането на принципа за равно третиране в неговото поле на действие или да го подчинят на определени условия, и че тази разпоредба е достатъчно конкретна и безусловна, за да позволи позоваването на нея от лицата пред националните съдилища, за да се избегне прилагането на всякаква национална разпоредба, която не съответства на член 5, параграф 1, който установява принципа за равно третиране що се отнася до условията на труд.

13. Освен това трябва да се припомни, че съгласно член 2, параграф 3, Директивата не трябва да накърнява разпоредбите относно закрилата на жените, по-специално по време на бременност и майчинство. В Решението от 15 май 1986 г., по дело Johnston, точка 44 (222/84, Recueil стр. 1651), Съдът е решил, че с изричното упоменаване на бременността и майчинството, Директивата е предназначена да гарантира, от една страна, защитата на биологичното състояние на жената, и от друга страна специалната връзка между жената и нейното дете.

14. Френското и италианското правителства твърдят, че забраната на нощен труд на жените, която във всеки случай е предмет на множество дерогации, съответства на общите цели на закрила на работничките и на особените съображения от социално естество във връзка например с рисковете от нападение и по-тежките домашни задължения на жените.

15. Що се отнася до целите на закрилата на работничките, те са действителни, само ако като се имат предвид по-горе упоменатите принципи, е налице оправдана нужда за различие в третирането между мъжете и жените. Независимо от това обаче какви могат да бъдат недостатъците на полагането на нощен труд, не изглежда, че с изключение на случаите на бременност и майчинство, рисковете, на които са изложени жените, когато работят през нощта, като цяло са съществено по-различни от тези, на които са изложени мъжете.

16. Що се отнася до рисковете от нападение, ако се приеме, че те са по-големи през нощта, отколкото през деня, могат да се приемат подходящи мерки за тяхното разрешаване без да се засяга основния принцип за равно третиране на мъжете и жените.

17. Що се отнася до семейните отговорности, Съдът вече е решил, че Директивата не е предназначена да разрешава въпросите относно организацията на семейството или да изменя разпределението на отговорности между родителите (вж. Решение от 12 юли 1984 г., по дело Hofmann, точка 24, 184/83, Recueil стр. 3047).

18. По този начин грижата да се предостави закрила, от която първоначално е вдъхновена общата забрана за нощен труд на жените, повече не изглежда да е добре обоснована и поддържането на тази забрана, поради рискове, които не са свойствени на жените или тревоги, които не са във връзка с целта на Директива 76/207, не могат да се оправдаят от разпоредбите на член 2, параграф 3 от Директивата, които се посочват в параграф 3 от това съдебно решение.

19. Що се отнася от друга страна до многобройните дерогации, предвидени в законодателствата на държавите-членки, които запазват забраната за нощен труд на жените, и на които се позовават френското и италианското правителства, те не могат адекватно да подкрепят целите на Директивата, тъй като последната забранява установяването на общ принцип, който да изключва възможността жените да полагат нощен труд, и освен това, те могат да са източник на дискриминация.

20. От посоченото по-горе съображения следва, че на поставения от Tribunal de police d'Illkirch въпрос трябва да се отговори, че член 5 от Директива 76/207 е достатъчно конкретен, за да наложи на държавите-членки задължението да не определят чрез законодателството принципа, че нощния труд на жените е забранен, дори ако това задължение съдържа дерогации, когато не се забранява нощен труд за мъжете.

По съдебните разноски

21. Разходите, направени от френското и италианското правителства, както и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпроса, поставен пред него от Tribunal de police d'Ilkirch, със съдебно решение от 4 октомври 1989 г., реши:

Член 5 от Директива 76/207/ЕИО от 9 февруари 1976 г. относно прилагането на принципа за равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до заетост, професионалната квалификация и развитие, и условията на труд, е достатъчно конкретен, за да наложи на държавите-членки задължението да не определят чрез законодателството принципа, че нощния труд на жените е забранен, дори ако това задължение съдържа дерогации, когато не се забранява нощен труд за мъжете.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 25 юли 1991 година.

Подписи